

ΘΕΜΑ: Η ανακύκλωση ως αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτικής διαχείρισης των απορριμμάτων

Γράφουν οι Νικόλ Θεοδώρου και Χρυσοβαλάντω Ιωάννου

Μετά από την βιβλιογραφική διερεύνηση του θέματος της ανακύκλωσης, σας παραθέτουμε συνοπτικά τις σημαντικότερες επισημάνσεις μας. Αρχικά, η συνειδητοποίηση των συνεπειών της ανεξέλεγκτης παρέμβασης του ανθρώπου στο περιβάλλον, όπως η ρύπανση με απορρίμματα, έχει οδηγήσει τις κυβερνήσεις ανά το παγκόσμιο, στην υιοθέτηση στρατηγικών για την αντιμετώπιση και αναχαίτιση των περιβαλλοντικών καταστροφών και των επιπτώσεών τους. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική ιεράρχησης της διαχείρισης αποβλήτων, η ανακύκλωση, μετά την μείωση και την επαναχρησιμοποίηση, αποτελεί την τρίτη κατά σειρά επιλογή στη εν λόγω διαχείριση (σχήμα 1).

Σχήμα 1. Οικιακή Οικονομία Γ' Λυκείου, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, 2020.

Η ανακύκλωση είναι μια διαδικασία που επιτρέπει την επαναχρησιμοποίηση υλικών από τα απορρίμματα και έχει διπλό όφελος, μιας και εξοικονομούνται πολύτιμες πρώτες ύλες και κατασκευάζεται παράλληλα ένα καινούριο προϊόν. Επομένως, ελάχιστα προϊόντα πλέον θεωρούνται απορρίμματα, αφού όπως είπε και ο Victor Hugo, «όλη η ζωική και

ανθρώπινη κοπριά που απορρίπτει ο κόσμος, εάν επιστρέψει στη γη, αντί να ριχτεί στη θάλασσα, θα αρκούσε για να τροφοδοτήσει τον κόσμο».

Η ανακύκλωση έχει πολλά θετικά αποτελέσματα για το περιβάλλον και την αειφορία του πλανήτη μας. Σημαντικότερο πλεονέκτημά της αποτελεί ο περιορισμός της ρύπανσης, καθώς μειώνεται η ποσότητα των αποβλήτων που καταλήγουν σε χωματερές και αποτρέπεται η απόρριψή τους σε θαλάσσιους ή άλλους ακατάλληλους χώρους, περιορίζοντας τη ρύπανση του περιβάλλοντος ενώ δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας σε προγράμματα ανακύκλωσης.

Η ανακύκλωση έχει τις ρίζες της στην εποχή του χαλκού, κατά την οποία οι άνθρωποι έλιωναν τα μεταλλικά τους αντικείμενα ώστε να δημιουργήσουν νέα. Τώρα, έχει εδραιωθεί στη συνείδησή του ανθρώπου σε μια προσπάθεια ανάκαμψης και διατήρησης της βιωσιμότητας του πλανήτη για τις επόμενες γενεές.

Η ανακύκλωση είναι ο μίτος για τη έξοδο από το λαβύρινθο της καταστροφής του πλανήτη. Καλό θα ήταν να γίνει τρόπος ζωής όλων, αφού αφιερώνοντας λίγα λεπτά ο καθένας σε αυτό, τοποθετεί το δικό του λιθαράκι στην πρόοδο και την επιβίωση του ανθρώπινου είδους. Η ευθύνη βαραίνει όλους· άτομα, νοικοκυριά, κυβερνήσεις και επιχειρήσεις ενώ απαιτείται συνεργασία για να διασφαλίσουμε την βιωσιμότητα του πλανήτη.

Μαθητές του σχολείου μας σε εκστρατεία καθαριότητας

Στα πλαίσια της έρευνάς μας για τη σημαντικότητα της ανακύκλωσης στη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης, θελήσαμε μέσω ερωτηματολογίου να διερευνήσουμε τις γνώσεις και τις στάσεις των συμμαθητών μας απέναντι στο θέμα αυτό, μιας και συνειδητοποιήσαμε ότι σε ορισμένες περιοχές της Δυτικής Λευκωσίας - της περιοχής στην οποία εντάσσεται και η κοινότητα Παλαιομετόχου που φιλοξενεί το σχολείο μας - η διαδικασία της ανακύκλωσης κρίνεται ως ανεπαρκής.

Αρχικά, μαθητές του Λυκείου μας που εργάζονται σε τοπικές επιχειρήσεις ανέφεραν ότι δεν ήταν σίγουροι για το αν γίνεται συστηματική ανακύκλωση, παρόλο που γνώριζαν ότι κάποιες εταιρείες αυτόβουλα ανακυκλώνουν υλικά όπως χαρτόκουτα ή τα γυάλινα μπουκάλια μπύρας και αναψυκτικών.

Παρόλο που η συντριπτική πλειοψηφία των συμμαθητών μας γνωρίζει τι είναι η ανακύκλωση (97,1%), εντούτοις το 25,2% δήλωσε ότι δεν ανακυκλώνει ποτέ. Στην ερώτηση για το αν οι μαθητές γνωρίζουν τα οφέλη της ανακύκλωσης, σχεδόν όλοι (97,1%) απάντησαν καταφατικά και ότι τις γνώσεις τους τις αποκόμισαν πρωτίστως από το σχολείο, δευτερευόντως από την οικογένεια και τους φίλους τους και στην τρίτη κατά σειρά πηγή πληροφόρησής τους κατέδειξαν το διαδίκτυο. Σε ερώτηση σχετικά με το αν γίνεται ανακύκλωση στο σχολείο μας, το 46,6% δήλωσε ότι δεν γίνεται.

Οι κάδοι ανακύκλωσης στο σχολείο μας

Επιπλέον, οι μαθητές ερωτήθηκαν αν υπάρχουν κάδοι ανακύκλωσης στην γειτονιά τους και το 54,4% δήλωσε πως όχι. Οι ίδιοι και οι οικογένειές τους ανακυκλώνουν κυρίως

πλαστικό, μπαταρίες, έντυπο χαρτί και συσκευασίες. Η τελευταία ερώτηση που τέθηκε στους μαθητές ήταν για το ποιοι μπορεί να είναι οι λόγοι που τους αποτρέπουν να κάνουν ανακύκλωση ή τους δυσχεραίνουν στο να ανακυκλώνουν όσο θα επιθυμούσαν. Η πλειοψηφία απάντησε πως δεν υπάρχουν κάδοι ανακύκλωσης στη γειτονιά τους και ότι δεν γίνεται ανακύκλωση στην περιοχή τους. Οι τελευταίες απαντήσεις των συμμαθητών μας μας προβλημάτισαν και έτσι αποφασίσαμε να οργανώσουμε μια συνέντευξη με τον Κοινοτάρχη Παλαιομετόχου, κύριο Ανδρέα Κυπριανού, έτσι ώστε να μας διαφωτίσει σχετικά με το φλέγον θέμα της ανακύκλωσης στην περιοχή μας.

Η συνέντευξη πήρε τη μορφή μιας εποικοδομητικής συζήτησης σχετικά με την ανακύκλωση στο χωριό, τις γύρω κοινότητες και τα προβλήματα για τα οποία επιβάλλονται άμεσες λύσεις. Ξεκινώντας μας εξήγησε τους λόγους για τους οποίους το Κοινοτικό Συμβούλιο αναγκάστηκε να κλείσει το Πράσινο Σημείο της κοινότητας, το οποίο χρησιμοποιούνταν λανθασμένα και είχε μετατραπεί σε ένα σκουπιδοτόπο λόγω της αλόγιστης χρήσης του. Εν συνεχεία, μας εξήγησε κάποιες δράσεις που επιχείρησε να κάνει το Κοινοτικό Συμβούλιο σχετικά με την ανακύκλωση στο χωριό, όπως την προσπάθεια σύναψης συμφωνίας με την Green Dot, του Μη Κερδοσκοπικού Οργανισμού που έχει την ευθύνη για τη συλλογή και ανακύκλωση των συσκευασιών, χωρίς όμως κάποια ανταπόκριση. Εκτός αυτού, μας εξήγησε ότι δυστυχώς, κοινότητες οι οποίες είναι μικρές, αδυνατούν να ανταποκριθούν στο κόστος μεταφοράς των απορριμμάτων και ότι πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν θα επιλυθούν με την εφαρμογή της μεταρρύθμισης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Όταν η μεταρρύθμιση εφαρμοστεί, τα διάφορα συμπλέγματα κοινοτήτων θα μπορούν για παράδειγμα να εξασφαλίσουν ειδικά οχήματα τα οποία θα είναι παράλληλα απορριμματοφόρα και οχήματα συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών από πόρτα σε πόρτα και ο διαχωρισμός θα γίνεται απευθείας κατά τη συλλογή. Μια άλλη κατάλληλη λύση που προτείνει ο Κοινοτάρχης είναι η επέκταση της εφαρμογής του προγράμματος «Πληρώνω όσο Πετώ», καθώς αυτό θα αποτελέσει κίνητρο για περισσότερους δημότες να εφαρμόζουν πολιτικές διαχείρισης των απορριμμάτων τους. Στις σκέψεις του Κοινοτικού Συμβουλίου για παροχή κινήτρων στις οικογένειες να ανακυκλώνουν είναι και η διάθεση των ειδικών σακούλων είτε δωρεάν είτε σε επιχορηγημένη τιμή για κάποιο χρονικό διάστημα. Τέλος, ο Κοινοτάρχης μας επισήμανε ότι για να αποδώσει οποιαδήποτε δράση εφαρμογής της ανακύκλωσης στο χωριό χρειάζεται ομαδικότητα, σεβασμός, ενσυναίσθηση και

περιβαλλοντική εκπαίδευση από μικρή ηλικία, έτσι ώστε το συλλογικό συμφέρον να υπερβαίνει του ατομικού.

Εμείς δεν έχουμε παρά να συμφωνήσουμε απόλυτα με τις πιο πάνω απόψεις και να προσθέσουμε ότι θα πρέπει επιτέλους σαν κοινωνία να αρχίσουμε να βλέπουμε το δάσος και όχι το δέντρο, εάν πραγματικά επιδιώκουμε τη βιωσιμότητα αυτού του πλανήτη ο οποίος μας φιλοξενεί κατά το σύντομο πέρασμά μας από τη Γη.

Πηγές:

- Οικιακή Οικονομία Γ Λυκείου, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, 2020.
- Άρθρο 28 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ (αντίστοιχο άρθρο 35, Ν.185(Ι)/2011). Ανακτήθηκε από:http://www.moa.gov.cy/moa/environment/enviromennew.nsf/page20_gr/page20_gr?OpenDocument&print
- Ζαχαρίου Α., Καδής Κ., & Θεοδοσίου Σ. (2012). Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ορθολογιστική Διαχείριση των Απορριμμάτων. Λευκωσία: Green Dot LTD/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Viscusi, W.K., Huber J. & Bell J., 2023. Changes in household recycling behavior: Evidence from panel data, Ecological Economics, Vol.208, March 2023.